PROAGRIA KESKUSTEN LIITTO **Evira vahvistanut 29.2.2016**

LAMPAIDEN KANTAKIRJAOHJESÄÄNTÖ **Kainuunharmas -rodulle**

KAINUUNHARMAS rodun ominaispiirteet

Kainuunharmas on suomalainen rotu, joka kuuluu pohjoismaiseen lyhythäntäiseen tyyppiin. Kainuunharmas on sarveton tai sarvellinen rotu. Rotu on kooltaan keskikokoinen.

Kainuunharmas on monivärinen lammas, tyypillisimmillään se syntyy lähes mustana ja vaalenee ensimmäisten elinvuosien myötä. Rodulle on tyypillistä nahassa ja kielessä havaittava violetti väri. Useimmat lampaista ovat kuuden viikon iässä tummanharmaita, neljän kuukauden iässä vaaleanharmaita ja täysikasvuisina harmaita. Aikuisen yksilön ihannevärinä pidetään harmaata ja peitinkarvaiset pää, jalat ja lyhyt häntä ovat mustat tai mustan ja valkoisen kirjavat. Viimeksi mainitut osat kuitenkin vanhuus harmaannuttaa. Värivaihtelua esiintyy rodun aikuisten yksilöiden keskuudessa paljon. On valkeanharmaita, vaaleanharmaita, keskiharmaita, tummanharmaita, mustanharmaita ja ruskeita.

Kainuunharmaksen villa koostuu pohjavillasta ja peitinkarvoista. Villa on karkeaa, keskihienoa tai hienoa ja kiiltävää, pehmeää ja kiharaista. Peitinkarvoista muodostunutta siimaa ja harjasta esiintyy eläimillä melko yleisesti. Harjasta esiintyy lähinnä pässeillä.

Rotu on hedelmällisyysominaisuuksiltaan erinomainen ja emo-ominaisuuksiltaan hyvä. Ruhojen teuraslaatu on tyydyttävä. Kainuunharmas on käyttöominaisuuksiltaan monipuolinen ja se soveltuu hyvin myös maisemanhoitoon.

Jalostustavoitteet

Kainuunharmaksen jalostuksella pyritään säilyttämään itse rotu, sen seitsemän eri pässilinjaa (A, I, L, M, P, R ja T) ja rodunomainen väritys sekä hyvät maisemanhoito-ominaisuudet. Jalostuksessa pyritään ylläpitämään hyviä hedelmällisyysominaisuuksia ja parantamaan lihantuotantokykyä sekä villa- ja turkisominaisuuksia niin, että kaikkien alkutuotteiden laatu vastaisi sekä niitä jalostavan teollisuuden että kuluttajien toiveita. Näihin tavoitteisiin pyritään tekemällä tarkkailua seuraavista ominaisuuksista: hedelmällisyys, emo-ominaisuudet, kasvunopeus, teurasominaisuudet, terveys, rakenne, villan määrä ja laatu sekä turkiksen laatu.

Varsinaisen kantakirjan vaatimukset

Puhdasrotuinen kainuunharmas voidaan hyväksyä varsinaiseen kantakirjaan sen täyttäessä seuraavat yleisvaatimukset:

1. Lampaalla on hyväksyttävä rakenne.
2. Pässi on siitoskykyinen.
3. Uuhi on ainakin kerran karitsoinut.

Ominaisuuskohtaiset arvoluokkavaatimukset

1. **Rakenteen ominaisuudet** määritellään visuaalisesti. Eläin on terverakenteinen. Virheinä pidetään purentavirheitä, teräväsäkäisyyttä, notkoselkäisyyttä, rintakehän ahtautta, lapojen takana olevaa kuroumaa, heikkoa takarunkoa ja huonoja jalkoja. Pässeillä huomioidaan heikko tai häiritsevä sarvirakenne.

2. **Koko** arvostellaan painojen mukaan seuraavasti:

Alle 2-vuotiaat lampaat	Pässit	Uuhet
I arvoluokka, elopaino vähintään	70 kg	55 kg
II arvoluokka, elopaino vähintään	65 kg	50 kg
III arvoluokka, elopaino vähintään	55 kg	45 kg

Yli 2-vuotiaat lampaat	Pässit	Uuhet
I arvoluokka, elopaino vähintään	85 kg	65 kg
II arvoluokka, elopaino vähintään	75 kg	60 kg
III arvoluokka, elopaino vähintään	65 kg	55 kg

Eläimen tulisi olla arvosteluhetkellä kuntoluokassa 2-4. Kantakirja-arvostelun yhteydessä voidaan lisäksi ottaa runkomittoja lampaan mittausohjeen mukaisesti eläimen koon ja rakenteen määrittämisen tueksi.

3. **Villasta** määritetään seuraavat ominaisuudet: villan hienous, kasvualue, tasaisuus, tiheys, kiilto, pituuskasvu, pehmeys, väri, kiharuus ja villavirheet (sikkara, kuollut karva, ydinvilla, hauraus). Villan tyyppi määritetään arvostelussa villatyyppiseksi- tai turkistyyppiseksi.

Villatyyppisestä villasta erotetaan seuraavat hienouden päätyypit:

Karkea villa (k), hienousaste 44^s - 48^s.

Keskihieno villa (kh), hienousaste 50^s - 56^s.

Hieno villa (h), hienousaste 58^{s} tai yli.

I arvoluokka	Kiillon, tiheyden, tapulinmuodostuksen ja tasaisuuden yhteispisteet villa-arvostelussa ovat vähintään ka. 4.
II arvoluokka	Kiillon, tiheyden, tapulinmuodostuksen ja tasaisuuden yhteispisteet villa-arvostelussa ovat vähintään ka. 3.
III arvoluokka	Kiillon, tiheyden, tapulinmuodostuksen ja tasaisuuden yhteispisteet villa-arvostelussa ovat vähintään ka. 2.

Turkistyyppisestä villasta erotetaan seuraavat laatuluokat:

I arvoluokka	erittäin kiiltävä villa, tasainen kautta ruhon, keskihieno tai karkea villa, keskikokoinen tai iso yhdenmukainen kihara.
II arvoluokka	kiiltävä villa, villa melko tasainen kautta ruhon, kihara tasainen.
III arvoluokka	kiilto heikompi, epätasaisuutta, hienompi villakin hyväksytään, selvä kihara.

Yksittäisen lampaan villa on arvosteltava ja näytteet tarvittaessa otettava järjestyksessä lapa, kylki ja reisi. Villan hienouden ja turkistyyppisyyden osalta tavoitellaan yhdenmukaisia yksilöitä.

4. **Väri** otetaan huomioon arvoluokissa seuraavasti:

I arvoluokka	vartalo yksivärinen harmaa, mutta väriliukuma on sallittua, jalat ja pää ovat mustat tai mustan ja valkea kirjavat.
II arvoluokka	edellisen lisäksi hyväksytään valkoisenharmaa ja mustanharmaa vartalo. Jaloissa ja päässä on oltava tummempaa väriä.
III arvoluokka	kaikki harmaat värit ovat sallittuja ja myös ruskea ja kirjava.

5. **Sikiävyys** arvostellaan arvoluokkiin seuraavasti:

<u>Uuhet</u>

I arvoluokka	uuhi kerran kantaneena on antanut ja vähintään kuukauden ajan imettänyt vähintään kaksoset tai useamman kerran kantaneena antanut vähintään keskimäärin 2,5 karitsaa.

II arvoluokka	uuhi kerran kantaneena on antanut elävät kaksoset tai useamman kerran kantaneena antanut keskimäärin vähintään 2 karitsaa.
III arvoluokka	uuhi kerran kantaneena on antanut kaksoset, joista toinen elää, tai useamman kerran kantaneena antanut keskimäärin vähintään 1,5 karitsaa.

Pässit

Pässien sikiävyys arvostellaan emän ja isänemän sikiävyyden keskiarvon perusteella edellä mainituin arvosteluperustein. Vanhemmilla pässeillä otetaan lisäksi huomioon tyttärien karitsatuotos.

6. **Emo-ominaisuudet** ilmaisee karitsatuotos

Uuhen emo-ominaisuuksia kuvaa sen 6 viikon ikäisenä punnittujen karitsoiden yhteinen paino (A42, eri vuosien keskiarvo), jota kutsutaan karitsatuotokseksi. Emo-ominaisuuksien arvoluokat määräytyvät karitsatuotoksen mukaan seuraavasti:

Uuhet	6 vk
I arvoluokka, vähintään	40 kg
II arvoluokka, vähintään	30 kg
III arvoluokka, vähintään	23 kg

Pässit

Arvostelu suoritetaan emän ja isänemän karitsatuotosten keskiarvon perusteella edellä mainituin rajoin.